

07.07.2022

Gradut avoimiksi

Avoimen tiedon keskuksen yhtenä tehtävänä on edistää avoimen tieteen toimintatapojen juurtumista osaksi niin opiskelun kuin tutkimuksen arkipäivää Jyväskylän yliopistossa. Yksi konkreettinen toimenpide on, että kaikki JYUssa tehdyt pro gradu -tutkielmat saatetaan avoimesti verkkoon JYX-julkaisuarkistoon yhteistyössä laitosten kanssa.

Gradut kiinnostavat ja niitä luetaan paljon. Vuonna 2017 JYX-julkaisuarkistossa olevia graduja ladattiin yhteensä vaikuttavat 2,1 miljoonaa kertaa. Laajimman lukijakunnan saivat englanninkieliset tutkielmat. Aiheistossa kiinnostivat erityisesti opetus ja koulutus.

Pian uudistuvassa JYX-julkaisuarkistossa kaikki pro gradut löytyvät helposti samasta kokoelmasta. Opiskelijan näkökulmasta gradun saattaminen verkkoon säilyy yhtä helppona kuin ennenkin. Nykyinen julkaisulomake uudistuu, ja lisäksi kokeilemme opinnäytteiden

automaattista asiasanoitusta. Kahden tekijän graduistakaan ei jatkossa tarvitse toimittaa kirjastolle paperista sopimusta, vaan tämä onnistuu sähköisesti.

Viimeistään valmistumista suunnittelevan kohdalla verkkojulkaisun olemassaolosta kiinnostutaan.

Valtaosa JYUssa valmistuneista pro gradu -tutkielmista saadaan JYX-julkaisuarkistoon kivuttomasti jo nyt. Aivan systemaattisesti niitä ei kuitenkaan meille toimiteta, vaikka laitoksilla tähän ohjeistetaan, ja usein viimeistään valmistumista suunnittelevan kohdalla verkkojulkaisun olemassaolosta kiinnostutaan.

Avoimen tiedon keskus saa kuitenkin toistuvasti asiakkailtaan palautetta, että haettu gradu ei olekaan luettavissa avoimena e-versiona. Mikäli gradusta on olemassa vain painettu kappale, saa sen Vaajakosken Kanavuoressa sijaitsevasta kokoelmakeskuksesta noin viikossa. Kotilainaan sitä ei saa. Osa e-graduista on tekijänoikeussyistä rajoitetussa käytössä eli luettavana vain kirjastolla.

Avoimuus tukee arvostusta

Pro gradujen arvostus tieteellisinä julkaisuina on yliopistoyhteisön sisällä melko vaatimatonta. Opiskelijalle kyseessä voi kuitenkin olla ensimmäinen mittava projektinhallinnan harjoitus. Toki kyseessä on myös harjoitustyö, ja tämä saa näkyä.

Usein pro graduissa käsitellään arkea lähelle tulevia, käytännöllisiä ja inhimillisesti kiinnostavia aiheita. Pienetkin havainnot ovat ainutlaatuisia ja, kuten tutkimustyöltä toivoisi, herättävät lisäkysymyksiä ja osoittavat paikkoja jatkotutkimukselle.

Pro gradujen arvostus tiedeyhteisön ulkopuolella onkin vahva. Potentiaaliselle työnantajalla gradu voi olla osoitus hakijan taidoista, kuten pitkäjänteisyydestä ja kyvystä saattaa annettu projekti loppuun. Huoliteltu kieliasukin käytetystä kielestä riippumatta on varmasti eduksi. JYX-julkaisuarkistossa pro gradu saa pysyvän osoitteen, joka on helppo liittää osaksi cv:tä tai portfolioa. Se on näppärä linkittää omaan blogiin tai someen työnhakua tukemaan.

JYX-julkaisuarkistossa pro gradu saa pysyvän osoitteen, joka on helppo liittää osaksi cv:tä tai portfolioa. Se on näppärä linkittää omaan blogiin tai someen työnhakua tukemaan.

Myös media löytää avoimena olevan gradun helpommin. Median logiikan mukaisesti uutisoinnissa keskitytään tällöin juuri tutkielmassa tehtyihin havaintoihin, ei arvioimaan lähteen tieteellistä merkittävyyttä. Toki yliopistot voivat itsekin pyrkiä tukemaan tiedeviestintää olemalla proaktiivisempia myös valmistuneista graduista tiedottamisessaan.

Oman tutkimuksen saattaminen avoimesti luettavaksi tarkoittaa, että oma työ altistetaan laajemman yleisön arvioinnille sen jälkeen, kun se on ensin läpäissyt tiedeyhteisön oman tarkastusmenettelyn ja laadunarvioinnin. Julkisen arvioinnin kohteena oleminen vaatii sietokykyä kokeneemmiltakin tutkijoilta. Mutta jatkoipa graduntekijä työuraansa sitten tutkimuksen tai minkä tahansa muun tehtävän pariin, on arvioitavana oleminen aina osa asiantuntijuutta.

Tiedosto:

Opinnäyte tiedostona. Tuetut muodot: PDF (suositeltava), Microsoft Word, OpenOffice.

No file selected.

Tutkielman saa julkaista avoimesti JYX-julkaisuarkistossa

Inhimillisiä ja käytännöllisiä pelkoja

Miksi gradua ei sitten haluta laittaa verkkoon? Tähän näyttäisi olevan ainakin pari syytä. Ensimmäinen on melko inhimillinen. Koska niin ei haluta tehdä. Harjoitustyö hävettää. On jokunen jo pitkään yliopistossa opettanut jopa pyytänyt poistamaan iänikuisen vanhan gradunsa verkosta, koska hänen nykyiset oppilaansa käyvät sitä lukemassa ja arvostelemassa. Ymmärrettävää tämäkin mutta ehkä olisi syytä asennoitua niin, että ei pro gradu toivottavasti ole kenenkään tieteellisen ajattelun huipentuma. Toivoa sopii, että samainen opettaja ei iskosta tätä varovaisuuden asennetta edelleen omiin opiskelijoihinsa.

Toiset syyt ovat käytännöllisempiä. Mikäli gradusta esimerkiksi aiotaan tuottaa tieteellinen artikkeli, pelätään avoimen verkkojulkaisemisen heikentävän artikkelin mahdollisuuksia tulla julkaistuksi oikeassa tieteellisessä lehdessä. Suurimpien kustantajien (esim. Elsevier, Wiley) kohdalla huoli on kuitenkin turha, sillä ne eivät laske pro graduja, kuten eivät väitöskirjojakaan, varsinaisiksi tiedejulkaisuiksi. Ne ovat kustantajankin näkökulmasta opinnäytetöitä. Elsevier jopa tarjoaa [opastusta](#) siihen, miten opinnäytetyön voi jalostaa tieteelliseksi artikkeliksi.

Pienempien kustantajien kohdalla käytännöt sen sijaan vaihtelevat, ja julkaisemista suunnittelevan kannattaakin tutustua lehden sivuilla etukäteen niihin linjauksiin, joita lehti on käsikirjoitusten aikaisempaan avoimeen verkkojulkaisemiseen liittyen tehnyt. Avoimen tiedon keskuksessa tarjoamme tarvittaessa tulkinta-apua usein vaikeaselkoisiin tai olemattomiin ohjeisiin.

Kirjoittajalla on tässä vaiheessa valta tehdä aktiivinen valinta ja olla tietoisesti julkaisematta sellaisessa lehdessä, joka ei tue avointa tiedettä.

Kirjoittajalla on valta tehdä aktiivinen valinta ja olla tietoisesti julkaisematta sellaisessa lehdessä, joka ei tue avointa tiedettä.

Osa voi suhtautua epäluuloisesti verkkojulkaisemiseen, koska oma hengentuotos on silloin hyödynnettävissä myös kielteisessä mielessä. On syytä muistaa, että vaikka verkkotekstin kopioiminen voi olla helppoa, niin helppoa on myös siitä kiinnijääminen. Tarve turvautua vilpillisiin keinoihin sekä tietysti puhtaat vahingotkin vähenevät luontevasti, kun asianmukaiset tiedonhankinnan ja -hallinnan taidot varmistetaan opintojen alusta alkaen.

Sini Tuikka

Julkaisupalvelut

Avoimen tiedon keskus

Blogiteksti on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](#).